

Několik poznámek vnějšího pozorovatele k současnému stavu projektu ICRC

Petr Duchoň

politický poradce Skupiny Evropských konzervativců a reformistů v Evropském parlamentu

Projekt ICRC je z velké části financován z prostředků spravovaných Komisí a svým rozsahem i zaměřením má ambici stát se projektem evropského významu. Nepřekvapí proto, že je dění spojené s projektem sledováno i českými europoslanci, jejichž činnost je zaměřena na vývoj a výzkum. V poslední době se objevila řada zpráv, např. na serveru Česká pozice, které mají alarmující charakter. Proto mne europoslanec Evžen Tošenovský požádal, abych se pokusil zjistit bližší informace o současném dění v projektu.

Poprvé jsem se s projektem setkal před více než deseti lety jako primátor města Brna. V té době jsem se často potkával s lidmi prosazujícími více, či méně významné projekty. Víím, že z vyzrálých a dobře promyšlených projektů, které jsou již na papíře, se obvykle podaří realizovat hrubým odhadem jen každý desátý. Prakticky žádný z brněnských projektů té doby však neměl tak rozsáhlý a zároveň ambiciózní myšlenkový náboj jako ICRC. Zdůrazňuji to z toho důvodu, že při realizaci unikátního projektu je třeba předem očekávat vyšší míru komplikací. Nejnáročnější bývá fáze přechodu od stavební činnosti ke spuštění a usazení vlastního provozu, v tomto případě badatelské činnosti. Myslím si, že každý, kdo někdy stavěl třeba jen obyčejný dům, si to dobře uvědomuje.

Proto považuji za výrazný úspěch, že se podařilo doc. Károvi s podporou prof. Černohorského a dalších lidí dokončit stavební fázi projektu, byť bude nezbytné ještě provádět dílčí stavební úpravy související s instalací náročných zařízení. Po letech budování technického zázemí a odpovídajícího týmu lidí bychom si v Brně mohli říci: spust' me klinický výzkum ve spolupráci s Mayo Clinic na plné obrátky. Máme budovy, máme přístroje, máme týmy lidí, máme síť spolupracujících institucí, nic našemu bádání nestojí v cestě. Bohužel, ukazuje se, že tak jednoduché to nebude.

Jak jsem již naznačil, vývoj projektu srovnatelného významu v našem prostředí nebývá přímočarý a již vůbec ne bezkonfliktní. Pro ilustraci připomenu historii Českého technologického parku v Brně. Obtížná realizační fáze, poznamenaná vládními úspornými balíčky, byla následována sedmi hubenými roky, na jejichž konci stál projekt prakticky před krachem. Město Brno se muselo rozhodnout, zda projekt s velkou finanční ztrátou opustí, nebo se pokusí o finančně riskantní a organizačně náročnou záchranu. V tomto případě se záchrana podařila, investovala zde řada renomovaných firem a práci zde našlo téměř 4 000 lidí.

Vraťme se však k ICRC a položme si otázku, v čem je problém? Byl základní cíl projektu chybný, je snad časem překonaný nebo jen méně důležitý, než jsme si na počátku mysleli? Nikoliv, zkoumání srdce a mozku je dnes ještě naléhavějším úkolem než před lety. Podíváme-li se na priority lékařského výzkumu v zemích EU a USA, pak vidíme, že projekt ICRC míří do černého a nemělo by být problémem získat významné finanční zdroje na výzkumnou činnost mj. z grantů Komise.

Spočívá hlavní problém projektu v nedostatku financí? Zde již není odpověď tak jednoznačná. Finančních prostředků na stavební fázi bylo k dispozici více, než se na počátku projektu požadovalo. Na druhé straně, vznikají oprávněné obavy z budoucího financování centra. Již dnes je ICRC nezanedbatelnou finanční zátěží pro Fakultní nemocnici u sv. Anny. Podle informací od vedení nemocnice si splácení ICRC počínaje rokem 2015 vyžádá 64 mil. Kč ročně z rozpočtu nemocnice po dobu deseti let. To by nemusel být neřešitelný problém za předpokladu zdravého hospodaření zdravotnického sektoru. Za situace, kdy prakticky všechny fakultní nemocnice hospodaří se ztrátou, (v případě FNUSA je pro letošní rok odhadována na 300 mil. Kč), bude ovšem zajištění provozu ICRC značným oříškem. Domnívám se ovšem, že finanční problémy, které u tak rozsáhlého a ojedinělého projektu vznikají zcela zákonitě, nejsou tím hlavním problémem. Bude-li vůle na straně všech zainteresovaných, je možné je překonat.

Ztratili snad účastníci projektu zájem v něm pokračovat, necítí se být vázáni přijatými závazky? Zatím žádná ze zúčastněných institucí takový úmysl nenaznačila. Možná, že by po namáhavých letech budování stálo za to vrátit se k počáteční vizi, upravit ji s ohledem na dnešní stav poznání a zkušeností a oficiálně deklarovat zájem ji naplňovat. Jistě by to přispělo k pročištění atmosféry a opětovnému nastolení důvěry mezi klíčovými postavami projektu.

Podle mého laického pozorování, které se opírá pouze o veřejně dostupné informace a několik osobních rozhovorů, spočívá hlavní problém v nedostatečné komunikaci. Je to pochopitelné, uvážíme-li, jak vysoké nároky klade na vedení projektu dokončování jeho stavební fáze. Nedostatečnou komunikaci považuji za vážnější diagnózu, smím-li to tak nazvat, než nedostatek peněz, nebo snahu pozměnit směřování projektu.

V několika již publikovaných článcích byla položena řada relevantních otázek a byly formulovány hypotézy naznačující motivaci jednání rozhodujících osob. Otázky však zůstávají bez odpovědí a hypotézy bez důkazů.

Jsem přesvědčen, že šance na nápravu zde je. Ovšem jen za předpokladu otevřené komunikace. Je tedy nejvyšší čas k dialogu. Jedině tak se podaří minimalizovat škody v mezilidských vztazích i vztazích mezi institucemi. Jinak hrozí, že bohubíby cíl projektu zůstane nenaplněn, mnoho skvělé práce a velkých finančních prostředků přijde nazmar a jediné, co zůstane, bude ostuda. V sázce je opravdu mnoho.

V Brně dne 19. 6. 2013